

Markedsblikk Mai 2024

Stort prishopp etter ny eskalering i Midtøsten

April bød på store prishopp på tvers av markedene, da interessen igjen sentrerte seg rundt situasjonen i Midtøsten.

Været: Kjølig vårvær preget markedene

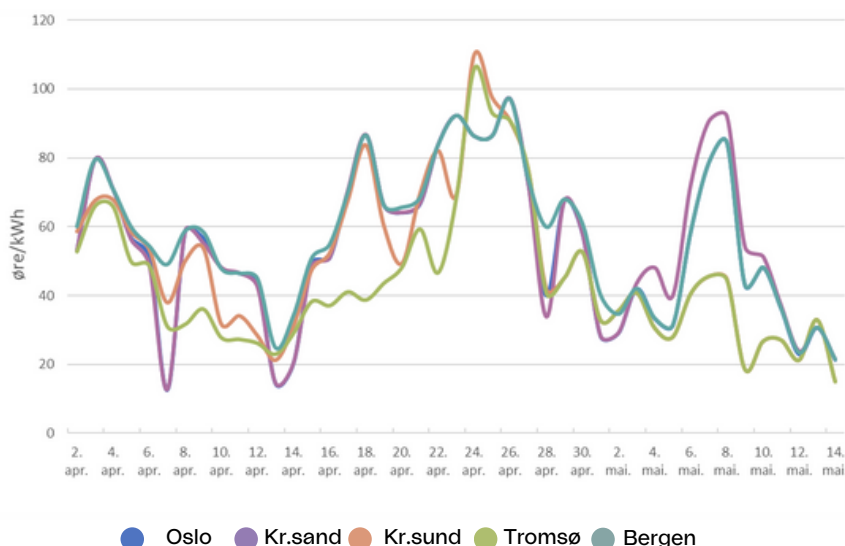
Selv om været ikke var den avgjørende årsaken til prisøkningene i april, spilte det likevel en birolle i utviklingen. Ved flere anledninger i april opplevde vi nemlig kjølig vær med lav vindproduksjon og små nedbørsmengder, noe som bidro til prisstigningene. Underskuddet på hydrobalansen har vokst til ca. 8 TWh ved inngangen til mai.

Midtøsten sendte futuresmarkedet til værs

Den korte kurven: Tre måneder med fallende priser på det nordiske futuresmarkedet ble avløst av et merkbart prishopp i april. Prisstigningene var først og fremst resultatet av det store prishoppet på gass samt i de kontinentale strømmarkedene, men det lå også andre årsaker bak utviklingen. Været bidro til den oppadgående trenden, ikke minst som følge av tørt og kaldt vær i Norden i deler av måneden. Da markedet stengte 25. april, kostet systemkontrakten for nærmeste kvartal, Q3–24, 30,75 EUR/MWh, som er 18 % mer enn i begynnelsen av måneden.

Den lange kurven: Prisstigningene var også svært markante på årskontraktene. Den geopolitiske frykten som rådet i markedene, særlig i første halvdel av måneden, påvirket i stor grad den lange kurven i gassmarkedet og smittet dermed også av på de tilsvarende kontraktene i det nordiske strømmarkedet. Mot slutten av måneden falt prisene noe tilbake igjen da situasjonen i Midtøsten så ut til å roe seg. Men da markedet stengte 25. april, kostet systemfuturen for 2025 likevel 43,95 EUR/MWh – nesten 15 % mer enn da måneden startet.

Utviklingen i områdeprisene i øre / kWh.

Midtøsten tilbake i markedenes fokus

Markedene hadde etter hvert falt til ro på tross av krigen i Midtøsten, men en ny eskalering og frykten for et stengt Hormuzstredet fikk strøm- og gassprisene til å stige kraftig i april.

Den pågående krigen i Midtøsten mellom Israel og Hamas har nå vart i mer enn et halvt år, og har i skiftende grad påvirket de internasjonale energimarkedene i løpet av denne perioden. Etter noen måneder med fallende priser på tvers av markedene, blant annet fordi man ikke opplevde noen nye voldsomme eskaleringer i konflikten, ble fokuset i april igjen i stor grad rettet mot Midtøsten. Israel og Iran utvekslet angrep på hverandre, og frykten for at de to landene kunne komme i direkte krig førte til et stort prishopp i de fleste markeder.

Hormuzstredet i fokus

Illede etter det israelske angrepet på den iranske ambassaden i Damaskus 1. april begynte markedene å prise inn en økt risikopremie, og da iranerne nesten to uker senere svarte med et storstilt rakett- og droneangrep mot Israel, ga det ytterligere luft til oppsiden. Markedene fryktet at Iran som følge av hendelsene kunne gå fra å være en indirekte aktør til å bli direkte involvert i krigen. For energimarkedenes vedkommende kretset frykten i denne omgang igjen i høy grad om hvorvidt Iran som ledd i en opptrapping av krigen kunne finne på å stenge Hormuzstredet ved innseilingen til Persiabukta. Hormuzstredet er ekstremt viktig i et globalt energiperspektiv fordi det i Persiabukta finner sted en enorm utvinning av både gass og olje fra land som Saudi-Arabia, Qatar, Bahrain, De forente arabiske emirater og Kuwait. Hvis Hormuzstredet skulle bli stengt, ville ikke noen av disse olje- og gassressursene kunne eksporteres til resten av verden, og vi ville fått en helt annen global forsyningssituasjon. Gass fra det berørte området i Persiabukta står for rundt 10–15 % av all LNG som Europa importerer, så en stengning av Hormuzstredet ville ført til et dramatisk fall i gassleveransene til Europa på et tidspunkt da Europa fortsatt kjemper med å finne løsninger på det store etterslepet som det merkbare fallet i gassimporten fra Russland har ført med seg de siste årene. Det er imidlertid ikke bare Europa som ville opplevd fallende gassleveranser hvis Hormuzstredet skulle bli stengt. Det samme ville man også i Det fjerne Østen, og i fraværet av gass fra Midtøsten ville det blitt budkrig om den gjenværende gassen i markedet, noe som ville ført til kraftige prisstigninger på gass.

Potensielt enormt prishopp

Både sannsynligheten for og konsekvensene av et stengt Hormuzstredet har vært gjenstand for stor debatt blant analytikere det siste halvåret, og den siste måneden spesielt. Analytikerne er stort sett enige om at risikoen er lav, ettersom mange av Irans naboland, deriblant Saudi-Arabia, ville blitt voldsomt negativt påvirket av situasjonen. Enda viktigere er det kanskje at USA heller ikke ville kunne leve med de prisstigningene en stengning av streket ville føre med seg, og dermed kunne Iran lett risikere å stå i en konflikt de ikke kunne vinne. Den potensielle prismessige konsekvensen av en stengning av Hormuzstredet ville blitt enorm, og blant analytikerne er det gjettet på en gasspris på helt opp mot 300 EUR/MWh hvis dette skulle bli en realitet. Sett i lys av et slikt tall er det ikke overraskende at markedene finner det nødvendig å prise inn en viss risikopremie.

Stort prishopp på tvers av kurven

Disse hendelsene la dermed opp til et voldsomt prishopp i gassmarkedet. På Europas ledende gassbørs, den nederlandske TTF, steg prisen i dagsmarkedet fra rundt 26 EUR/ MWh ved utgangen av mars til rundt 34 EUR/MWh midt i april. Årskontrakten for gass i 2025 steg i samme periode fra ca. 31 EUR/MWh til ca. 37 EUR/MWh. Ettersom gass har vært det klart mest retningsbestemmende markedet på tvers av de europeiske energimarkedene de siste årene, var det ingen overraskelse at prisene også gikk til værs i de omkringliggende markedene. Både kull- og CO₂ -kvoteprisene steg eksplosivt i samme periode, noe som også henger sammen med at det samtidig har vært nye problemer med den franske kjernekraftsektoren. Det meldes igjen om forlenget reparasjonsarbeid på flere av landets gamle reaktorer, og disse nyhetene har bare bidratt til den oppadgående

trenden på tvers av markedene i løpet av april. Situasjonen i Frankrike er ennå ikke like kritisk som den var i 2022, men frykten for nok en sommer med svært lav produksjon fra den franske kjernekraftsektoren har helt klart spilt inn på risikopremien som både gass- og strømmarkedene har priset inn den siste måneden. De store prisstigningene førte også til et kraftig prishopp i det gassavhengige tyske strømmarkedet, noe som også i stor grad påvirket situasjonen i Norden, ikke minst i de sørlige prisområdene. Den tyske 2025-kontrakten steg fra en pris på rundt 81 EUR/MWh i slutten av mars til rundt 98 EUR/MWh midt i april, og man kunne se lignende prishopp på øvrige kontrakter på kurven i det tyske strømmarkedet. I tillegg til å trekke de tilsvarende systemkontraktene med oppover, førte utviklingen også til stigende EPAD-er, ikke minst i Danmark, som fortsatt ligger prismessig

Korreksjon i slutten av måneden

Til tross for de store prisstigningene er det verdt å huske at det ikke er så mye som har endret seg fundamentalt når det gjelder gassituasjonen verken i Europa eller resten av verden. Prisstigningene var i overveiende grad basert på frykt og engstelse for hva som kunne skje. Realiteten er imidlertid at Europa fortsatt er svært godt forsynt med gass. Vintersesongen er slutt, og Europa har kommet ut av den i en svært komfortabel situasjon, med velfylte gasslagre og en generell forventning om at gasslagrene kommer til å bli fylt helt opp også før neste vinter. Dermed er det ikke utsikt til noen gass mangel i Europa på kort sikt, og prisstigningene ville også med all sannsynlighet vært mye større hvis ikke vinteren i Europa hadde blitt så mild som den ble. I slutten av april opplevde markedene så et nytt prisfall. Etter det siste israelske angrepet på Iran ser det ut til at partene – i hvert fall midlertidig – har satt konflikten på standby, og markedene tror derfor at en storkrig mellom Israel og Iran har rykket lenger unna. Det har fått aktørene i markedene til å fjerne noe av den innpressede risikopremien igjen, selv om prisnivået fortsatt er langt høyere enn det var da konflikten for alvor skjøt fart i begynnelsen av april. Det er verdt å huske at det fortsatt hersker en voldsom nervøsitet i markedene, og nyheter fra Midtøsten kan føre til kraftige prishopp også i tiden som kommer. Det går en direkte korrelasjon fra gassprisene til de nordiske strømprisene. Dermed er også Norden svært påvirkelig av hendelser i konflikten i området, som det er vanskelig å forestille seg ikke vil fortsette i en eller annen grad i de kommende månedene.

Konklusjonen.

Den korte kurven: Det hersker ingen tvil om at gassmarkedet og dermed også utviklingen i Midtøsten kommer til å være av avgjørende betydning også i den kommende måneden. I april så vi hvordan også dagsprisene på gass føk i været på grunn av den geopolitiske situasjonen. Selv om det her og nå altså er rikelig med gass tilgjengelig, kan dette lett skje igjen skulle det bli en ny eskalering mellom Israel og Iran eller andre land i regionen. Som alltid har været avgjørende betydning for utviklingen, og i mai er nedbørsmengdene spesielt interessante. Senvåren er en av de periodene på året da temperaturen ikke er så avgjørende for prisene, ettersom det ikke for alvor er behov for verken oppvarming eller kjøling på denne tiden. Vi går en ny usikker måned med høy volatilitet i møte. Prisene er allerede høye, så hvis vi unngår ytterligere eskaleringer i Midtøsten, bør vi, når alt annet holdes likt, se en nedadgående trend i løpet av måneden. Været spiller naturligvis også en rolle i den forbindelse, og for å unngå risiko kan man overveie å sikre seg før eventuelle ny

Den lange kurven: Geopolitikk kommer med all sannsynlighet også til å forbli i fokus på den lange enden av det nordiske strømmarkedet i mai. Det er ikke bare Midtøsten som har potensial til å påvirke markedene. Utviklingen i krigen i Ukraina kan også spille inn, slik vi så tidligere i vår da ukrainske droneangrep på oljeanlegg i Russland presset oljeprisen opp, noe som også påvirket de øvrige energimarkedene. Etter prisstigningene i april vurderer vi også for årskontraktens vedkommende, at det i fraværet av nye merkbare hendelser fra Midtøsten bør være lagt opp til fallende priser. Spørsmålet er så bare om man tør å satse på at dette blir tilfellet. Det er mulig at Israel og Iran akkurat nå later til å ha trukket følehornene en anelse til seg, men det siste halvåret viser også at det ikke skal mye til før konflikten blusser opp igjen. Da er spørsmålet om partene føler behov for enda kraftigere angrep på hverandre enn vi har sett så langt. Uansett står vi foran nok en måned med høy volatilitet og potensial for store daglige svingninger.

Kjernekraft.

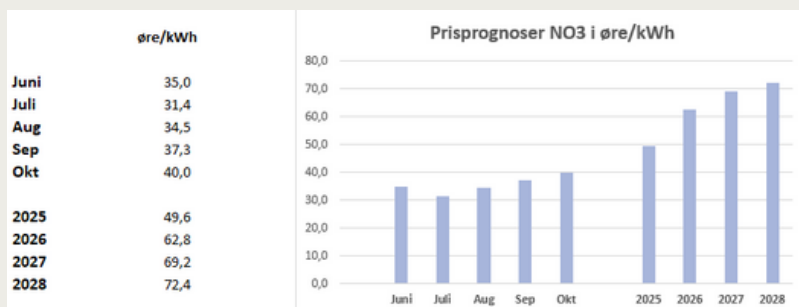
Forbruket synker, og dermed er også sesongen for vedlikeholdsarbeid på de nordiske kjernekraftreaktorene i gang. Reaktorene Forsmark 2 og Oskarshamn 3 i Sverige er allerede ute av drift, og det samme gjelder Nordens største reaktor, Olkiluoto 3 i Finland. Alle de tre reaktorene forventes å være tilbake i drift i begynnelsen av mai, men når det gjelder Olkiluoto 3, har datoen for gjenstart allerede blitt utsatt flere ganger. I mai ventes det også at to nye reaktorer, Ringhals 3 og Olkiluoto 1, blir stengt ned, og den samlede produksjonen fra kjernekraftsektoren i Norden er dermed noe begrenset. Ved inngangen til mai ligger produksjonen dermed bare på rundt 65 % av den installerte kapasiteten.

Hold øye med.

1. Midtøsten: Det sier seg nesten selv at situasjonen i Midtøsten er det mest nevneverdige å holde øye med i mai. Her er det potensial for hendelser som med ett kan ryste markedene og forårsake nye, store prissvingninger. Fokuset for den kommende måneden vil derfor igjen være rettet mot denne delen av verden.

2. Fransk kjernekraft: Etter flere dårlige nyheter i april om nye problemer med fransk kjernekraft, er fokuset til markedene i stor grad tilbake på dette temaet. Eventuelle nye saker med ekstraordinære nedstenginger eller utsatt reparasjonsarbeid kan være årsak til prishopp på tvers av markedene i Europa.

Prisprognose for Midt-Norge - NO3.

April startet billig i spotmarkedet i Norden, men senere i måneden steg prisene drastisk. Dette hang først og fremst sammen med stigende gasspriser, og kaldt og tørt vårvær bidro også til prisstigningene. Prisene bør imidlertid falle merkbart igjen når snøsmeltingen i Norden for alvor begynner å skyte fart. Vi forventer en gjennomsnittlig systempris for mai på mellom 35 og 40 EUR/MWh.

Ta gjerne kontakt for en hyggelig kraftprat!

Turid H. Sevaldsen, KAM-Storkundeansvarlig

Mobil: +47 99 28 15 04 / E-post: turids@neas.mr.no

NEAS